

EL DOCTOR ANTONI CAMPMAJÓ I TORNABELL

Pere VALLRIBERA I PUIG

Parlar d'Antoni CAMPMAJÓ I TORNABELL és, per mi, un acte emotiu i un encàrrec honrosíssim. Quan a la Societat Catalana d'Història de la Medicina se suggerí de celebrar una sessió extraordinària en homenatge a uns companys que ens havien deixat aquest any passat, vaig acceptar emocionat de dedicar-lo a la personalitat, tan acusada, d'Antoni CAMPMAJÓ.

Permeteu-me de dir, de bon principi, que el meu mèrit -el principal, o l'únic- d'estar ara aquí és el d'una amistat i estimació continuades mantingudes i refermades sempre, durant més de quaranta anys.

Per tot això m'esforçaré -i m'hauré d'esforçar al màxim- en ser equànim. I procuraré d'ésser-ho en parlar dels mèrits professionals, mèdics, humanístics, de treball, d'Antoni CAMPMAJÓ, però confesso que no en podré ser en parlar de la seva figura humana, de la seva personalitat. Per altra part, dexeu-m'ho dir, tampoc no m'agradaria poder ser-ho.

Demano perdó per aquestes paraules prèvies, amb les quals em vull excusar de les deficiències que, segur, trobareu en la meva exposició. En aquests moments penso en les paraules de Josep Pla, en un dels seus "Homenots", quan diu: "Posar en una quartilla de bloc de notes una semblança física, una semblança moral i una apreciació de l'obra de la persona que tenim sota el nostre objectiu: vet aquí la màxima dificultat".

Antoni CAMPMAJÓ I TORNABELL va néixer a Barcelona, al barri de Sant Martí (parròquia de Sant Martí del Clot, com es deia aleshores quan encara tenien importància els barris) al si d'una família ja relacionada amb l'ambient mèdic. El seu pare, Jesús CAMPMAJÓ i GRIMAL fou dentista, ben conegut al barri, on residia de feia temps i on hi tenia el seu consultori professional.

Antoni CAMPMAJÓ va néixer el 19 d'abril de 1927: va viure una infància i uns primers anys, doncs, marcats per la trista guerra de 1936. Els seus estudis primaris durant els anys trenta, i el començament de la segona ensenyança foren, doncs, interromputs per la guerra, però just acabada reemprengué el Batxillerat, a l'Institut Balmes, de primer al carrer de Mallorca i posteriorment inaugurant l'edifici que avui encara es manté gairebé igual, al carrer de Claris -que en aquells temps duia, òbviament, un nom diferent, el de Via Laietana- cantonada Consell de Cent.

Alumne ben normal, amb facilitat en els estudis, tingué ja una personalitat pròpia ben definida, que el portà a destacar-se i ser estimat i apreciat per tots els condeixebles -i d'això en soc un bon testimoni, en ser jo mateix un d'ells. El seu optimisme, el saber donar sincerament la seva amistat a tothom, ja el feu sobresortir entre tots els joves companys d'aquell temps, que, en certa manera, el prenguerem com a representant del curs.

Acabà el batxillerat amb el famós "Examen de Estado". Aleshores era ja ben decidida la seva vocació cap a la Medicina, que començà a estudiar el curs 1945-1946. Els estudis mèdics seguiren endavant i ben aviat decidí especialitzar-se en O.R.L., ja que no li atreïa prou l'Odontologia per fer-la com especialitat mèdica i continuar el treball patern. I així, acabat el tercer curs entrà intern a la càtedra d'O.R.L. de l'Hospital Clínic regentada pel Professor CASADESÚS. Hi restà durant tres anys com estudiant i quatre més després de la llicenciatura de Medicina; sota la direcció del Dr. CASADESÚS treballà dintre de l'especialitat, i a la jubilació d'aquest, continuà amb el Dr. ROCA DE VINALS.

A la càtedra de l'Hospital Clínic fou metge ajudant fins el 1956, any en què passa a l'Hospital de Sant Pau, després d'un Concurs Oposició. Aquí entrà al servei del Dr. ABELLÓ I ROSET.

A l'Hospital de Sant Pau és on Antoni CAMPMAJÓ es realitza plenament en la seva vocació mèdica. Hi estigué més de trenta anys; aquí hi va trobar el lloc adient per poder desenrotllar totes les facetes de la seva personalitat.

A Sant Pau fou de primer metge auxiliar i més tard Metge Ajudant amb nomenament oficial. Com a Cap de clínica tingué successivament al Dr. ABELLÓ I ROSET, després al malaguanyat Dr. PINART i finalment al Dr. CAPELLÀ I BUJOSA, amb qui compartí llargs anys de treball i d'amistat profunda i sincera.

Treballador incansable, la seva vida professional transcorregué tota entre el treball assistencial al servei d'O.R.L. de l'Hospital, juntament amb l'estudi, constant i sempre intens, que el portà a nombroses activitats. Entre els títols que successivament va obtenint hi ha els de:

Especialista en O.R.L. el 1963.

Doctor en Medicina el 1972, amb la lectura d'una tesi sobre el doctor BOTEY DUCOING, treball presentat a la Universitat Autònoma i qualificat de "Sobresaliente".

Especialista en Medicina de l'Educació Física i l'Esport.

Membre de la "Federació Internacional de Medicina Esportiva", FIMS.

Professor Ajudant de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Professor Associat d'O.R.L. de la mateixa, des del curs 1973-74.

Col.laborador Docent Honorari de la Unitat Docent de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Professor de l'Escola d'Infermeria de la Universitat Autònoma.

Membre Corresponsal de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona.

A l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears hi ocupa el lloc de Delegat de la secció de Foniatria de l'Associació d'O.R.L. i el de Vocal de la Societat Catalana d'Història de la Medicina.

Absolutament identificat amb el seu treball i amb l'Hospital de Sant Pau, durant aquests trenta anys es dedica íntegrament a l'assistència mèdica, i a més, a la preparació de nombrosos Simposis, cursos i cursets per post-graduats; organitza les sessions clíniques del servei, és secretari de premis, el Suñé i Molist de l'Associació de Ciències Mè-

diques de Barcelona, des de 1960, el Ricard Botey des de 1962, l'Avelino Martin, des de 1965 (que seguí amb diversos noms), etc.

La seva activitat és cada vegada més gran. Dóna conferències arreu, no solament a centres mèdics, sinó que també de divulgació a centres culturals i esportius, assisteix a Congressos, d'aquí i d'extrangers, fa labor de divulgació... La seva capacitat física sempre ha estat bona, i Antoni CAMPMAJÓ continua constantment la seva activitat professional, i, juntament, la seva vocació humanística d'escriptor: escriu molt, sobretot d'Història de la Medicina, en la seva especialitat, exerceix un periodisme mèdic que ja havia iniciat just en acabar la llicenciatura, col.labora en nombroses Revistes Mèdiques...

La seva inquietut i la seva curiositat científiques el porten a estudiar especialitats tan diverses com la Medicina de l'Esport, en la qual ja hem dit que té el títol d'especialista, i el de la Societat Internacional de Medicina Esportiva. Ho estudia tot des d'un punt de vista otorinolaringològic, atenent els problemes dels diversos esports en aquest sentit. I tracta alguns esportistes d'élite.

Inclús s'interessa per una nova especialitat que porta noves tècniques que CAMPMAJÓ creu que poden tenir importància en la pràctica otorinolaringològica: durant els anys 1970 al 1972 es dedica a estudiar la Sofrologia, molt actual aleshores. S'hi interessa vivament, però més tard l'abandonarà. És una prova més del seu esperit obert a totes les possibilitats dintre de la medicina.

L'any 1984 es requerit per l'Hospital General de Catalunya. Demana l'excedència a Sant Pau i se n'hi va. Però amb això la seva activitat encara augmenta. Continua treballant igualment, i a més a més, no es pot aïllar del seu Sant Pau. Potser tota aquesta activitat arriba a ser excessiva i stressant. I potser tot ajuda a l'aparició inesperada d'un vessament cerebral, irreversible, del que morí el 18 de maig de 1986, als 59 anys. Estava en un moment en el que havia encara de donar molts fruits, pel seu punt de maduresa intel.lectual; estava en ple vigor mental, i amb tota la força del seu esperit.

Abans de parlar de la seva labor científica voldria dir unes paraules, que procuraré que siguien breus, sobre la personalitat d'Antoni CAMPMAJÓ. I prèviament voldria expressar una opinió absolutament personal, i per això, probablement, absolutament equivocada. Els catalans tenim un defecte bastant extès: el de ser rebentaires o massa crítics amb les persones que desenrotllen una labor personal. Sovint ensorrem coses i fets que tenen molt més valor del que en un moment donat reconeixem. I passem a l'altre extrem en parlar de persones desaparegudes a qui estimàvem. Llavors ens adonem del seu valor, i tenim la tendència d'inflar massa les paraules que els hi dediquem.

Jo vull esforçar-me en no caure en cap d'aquests defectes. I parlaré amb tota sinceritat i senzillesa d'Antoni CAMPMAJÓ. Crec que la seva personalitat es pot resumir en un sol concepte: la seva profunda sensibilitat humana. En destacaré els trets principals:

En primer lloc ressaltaré el seu profund sentiment de l'amistat, que es manifestava en el seu caràcter obert i espontani, cosa que es traduia en una simpatia i una amabilitat que eren idèntiques en els seus companys i en el tracte amb els seus malalts, als qui comunicava una gran sensació de confiança.

Conseqüència de tot això era el seu optimisme -crec que una de les virtuts principals d'Antoni CAMPMAJÓ- gràcies al qual encomanava a tothom que tractava la seva sensació de vitalitat.

Tot això es reflexa també en el seu entusiasme per l'estudi i pel treball. CAMPMAJÓ fou, efectivament, un treballador inesgotable. Jo crec que precisament les més importants virtuts de la seva obra són aquesta laboriositat i aquesta perseverància en el treball.

I, finalment, una característica important que marca la seva personalitat és la d'ésser una home de profundes conviccions religioses, que va mantenir i continuar durant tota la seva vida.

Al costat de tot això, penso que cal parlar detingudament de les dues grans vocacions de la seva vida, que hem de ressaltar.

La primera és la Medicina. En ella arriba a una gran competència, com a metge i com a especialista en O.R.L., dintre de la qual manté sempre una inquietud i una curiositat científica constant. Ja n'hem parlat.

Una vessant d'aquesta vocació mèdica és la seva dedicació a la Docència, amb la qual se sentia plenament identificat. L'hi agradava d'exercir-la. L'amenitat de les seves classes era ben reconeguda pels alumnes de Medicina i per les infermeres i A.T.S. de l'Escola Oficial.

L'altra gran vocació és, en Antoni CAMPMAJÓ, el seu humanisme, iniciada ben aviat, en els estudis de batxillerat, i que el porta a ser un prolífic escriptor i un excel·lent conferenciant.

Parlem-ne separatament, d'aquestes activitats seves.

De la seva personalitat com a otorrinolaringòleg vaig demanar-ne un judici al Dr. CAPELLÀ I BUJOSA, coneixent la seva amabilitat i tenint en compte l'amistat que professava a Antoni CAMPMAJÓ. Aquestes són les seves emotives paraules.

Doctor Antoni CAMPMAJÓ I TORNABELL. In memoriam.

És un gran honor per mi complir una suggerència i prec de recordar l'aspecte otorrinolaringològic del gran company que fou el Dr. CAMPMAJÓ.

Les circumstàncies ens portaren a avançar junts pel camp de l'otorrinolaringologia, des dels inicis del Dr. CAMPMAJÓ en aquesta branca del saber mèdic, fins el seu fi repentí i malauradament precoç aquest any passat.

El Dr. CAMPMAJÓ inicià el seu contacte amb l'O.R.L. el 1948, quan sollicità la seva entrada com a metge assistent al servei del Professor CASADESÚS, del que jo formava part. Ressaltava com a persona estudiosa, responsable i de gran esperit de treball. Més tard, en ocasió del nostre comú trasllat a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, vàrem continuar treballant junts en aquest Hospital, tant durant la direcció dels Drs. Abelló i Pinart, com en la meua pròpia. Recordo que conjuntament vàrem fer l'exercici per entrar en aquest Hospital pel nomenament de metge auxiliar. Més tard vàrem continuar la nostra col·laboració. Nomenat

Cap de Servei vaig tenir la satisfacció de treballar amb el Dr. CAMPMAJÓ en l'organització dels cursos d'Otorrinolaringologia General que li vaig encarregar. Com component del Departament de Laringologia formà part del Comitè dels Symposiums de Cancerologia Faringo-laríngea dels anys 1966 i 1974. També, en les diverses Reunions Internacionals que s'anaren celebrant al Servei. Mai no va rebutjar els encàrrecs que se li poguessin fer, efectuant el seu treball amb entusiasme, sense fatiga, i amb gran competència.

Dintre de les lliçons que li vàrem encarregar per desenvolupar a la Facultat, com en les que exposà en ocasió dels diferents Cursos que es varen anar succeint, el Dr. CAMPMAJÓ anà explicant les seves lliçons amb honestetat científica; fou un gran conferenciant, de clara exposició i, sobretot, amb gran amenitat. Exposà els seus treballs d'especialista clínic a la Societat Andalusà d'O.R.L., en els Congressos Nacionals i en les Societats Espanyola i Catalana d'O.R.L. Exposà els seus articles originals en els números especials que els Annals O.R.L. Ibero Americanos dedicaren al nostre Servei d'O.R.L.

Davant la seva ingent labor de publicista divulgador, n'hi ha una altra, no tan nombrosa, però no per això menys valuosa, de les matèries otorrinolaringològiques. Els seus treballs sobre Traqueotomia, Cordectomia, Laringectomia, buidaments ganglionars, síndrome d'Alport, vertígens i altres diversos, en donen fe.

El Dr. Antoni CAMPMAJÓ era un gran estudiós, com queda resenyat, un bon pràctic i un excel·lent conferenciant. El seu caràcter obert, les seves creences com a cristià, sempre posades de manifest, i la seva espontaneïtat en la col·laboració, són les característiques que l'han fet mereixedor de l'amistat de tots els otorrinolaringòlegs que el vam tractar i del qui sempre guardarem un gran record i un esperançador encontre".

Moltres gràcies, Dr. CAPELLÀ.

LABOR CIENTÍFICA

Del conjunt de l'activitat d'Antoni CAMPMAJÓ dintre de la medicina, i, en ella, dintre de la seva especialitat, citaré els seus treballs en tres apartats: els dedicats a la Història de la Medicina, els seus articles mèdics dintre de diverses especialitats, i, en tercer lloc, els articles de divulgació mèdica a diversos diaris, sobretot a "La Vanguardia".

Història de la Medicina.

Des de sempre Antoni CAMPMAJÓ havia dedicat molts dels seus treballs a les qüestions històriques tant de la nostra medicina com de l'O.R.L., i inclús a aspectes històrics sense cap relació amb la medicina.

Destacaré, en primer lloc, la seva presència i la seva col.laboració en tots els Congressos d'Història de la Medicina Catalana. Quan el 1970 se celebrà el primer, una de les primeres adhesions va ser la seva. El Primer Congrés d'Història de la Medicina Catalana suposà, en aquells anys, una gran il.lusió a tots els metges interessats en la nostra antiga medicina, i un sentiment d'adhesió que s'ha de subratllar pel que representava. Foren nombrosos els participants, molts d'ells arribats de fora; Antoni CAMPMAJÓ fou el primer en sumar-se a aquesta il.lusió, i participà amb la presentació d'una comunicació important: "Notes històriques sobre l'Otorrinolaringologia catalana". En ella hi estudia els iniciadors, a Catalunya, de l'especialitat, en concret a Lluís SUNÉ I MOLIST, Josep ROQUÉ I CASADESÚS, Francesc SOJO I BATLLE, Lluís SUNÉ I MEDAN, i, sobretot, a Ricard BOTEY I DUCOING, a qui més intensament havia dedicat els seus estudis. Recordem que la seva tesi doctoral ja era dedicada a aquesta figura de la nostra O.R.L. La tesi fou presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1972, amb el nom de "Proyección científico-histórica del Dr. Ricardo Botey Ducoing en la otorinolaringología". Fou dirigida pel Dr. CAPELLÀ I BUJOSA. Es tracta d'un estudi complet, en la confecció del qual Antoni CAMPMAJÓ hi disfrutà en la recerca i en l'exposició de tots els fets que relata. En ell ja es declara fervent seguidor de la Història. Ens

hi diu: "la medicina no ha de ser observada sistemàticament des d'un punt de vista concret, pràctic o experimental, sinó que també pot ser atisbada partint d'una faceta humanística i reflexiva".

CAMPMAJÓ ja havia estudiat anteriorment alguns aspectes de la vida de Botey Ducoing: citem el seu treball, aparegut a "Archivos Médico biográficos" el 1972, "Evocación històrica de la Medicina Interna a través de sus figuras: Afanes e inquietudes del Dr. Ricardo Botey" i, posteriorment, "Proyección històrica del Dr. Ricardo Botey Ducoing", a la seva revista O.R.L. Dips, i "Nota històrica sobre el Dr. Botey Ducoing", conferència que donà a la 1ª Reunión Nacional de Médicos Escritores, a Valladolid, el 1973.

Tot això el feu mereixedor d'un Premi, que porta el nom d'aquesta personalitat, instituit per la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona i que li donà el títol de Membre corresponsal d'aquesta corporació. És anecdòtic el fet que aquest Premi feia anys que no es donava. Tradueixo textualment la comunicació d'aquesta adjudicació: "Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona. La Junta Directiva, en sessió ordinària celebrada el 20 de setembre de 1973, prengué l'acord de concedir-li amb caràcter extraordinari i no obstant haver-se declarat extingit fa anys, el Premi-Beca Dr. Ricard Botey Ducoing; el citat Premi, per la seva Monografia sobre dita personalitat acadèmica. El premi serà lliurat en la Sessió Inaugural del curs 1974 (l'últim diumenge de gener, a les 12). El Secretari general perpetu, Dr. Belarmino Rodríguez Arias".

Altres treballs d'Antoni CAMPMAJÓ sobre, aquesta faceta històrica, en l'estudi tant de l'evolució de les idees mèdiques, com dels homes que crearen l'especialitat de l'O.R.L. són, per citar-ne només alguns:

"Aportament novel·lístic del Dr. Suñé i Molist, degà de l'O.R.L. catalana", presentat al III Congrés d'Història de la Medicina catalana, celebrat a Lleida el 1981. En ell parla i estudia el llibre de Suñé, "Los Misterios del Hospital".

"El Professor Ferran Casadesús i Castells" treball també presentat al dit Congrés.

"Una página histórica. El professor Fernando Casadesus y Castells", publicat a O.R.L. Dips, en què parla de la mateixa figura mèdica.

"La otorinolaringología barcelonesa en el pasado", publicat a "Acta O.R.L. Ibero-Americana, el 1958, en que parla també dels creadors barcelonins de l'especialitat.

"Orígens de l'O.R.L. a l'Hospital de Sant Pau", a la Revista Sant Pau, i "Presencia histórica de la O.R.L. en nuestro Hospital", són dos estudis, en diferents anys, sobre la mateixa temàtica.

I, encara dins de les tasques històriques hem de citar:

"Evocación barcelonesa de Ramon y Cajal", "Nota histórica sobre el antiguo Hospital de la Santa Cruz y Santa Eulalia de Barcelona", "Viejos papeles del pasado. Una curiosa disposición para las enfermedades luéticas" i, inclús fora de la temàtica mèdica, un treball sobre "Elisenda de Moncada y el Monasterio de Pedralbes", que presentat al I Concurs Nacional de Literatura para Médicos, en la secció "Ensayos" obtingué el Primer Accésit.

Finalment direm que alguns dels seus articles de "La Vanguardia" contempnen també uns comentaris i una temàtica sobre la Història de la Medicina. Destaquem-ne els anuncis i els comentaris sobre tots els Congressos d'Història de la Medicina Catalana.

Articles mèdics

Són molt nombrosos els treballs mèdics publicats per CAMPMAJÓ al llarg de la seva vida. Hem parlat abans de la seva decidida vocació d'escriptor, i és aquí on la veiem, en l'extensa col.laboració d'articles mèdics, i també de divulgació i alguns purament literaris, que demostren, en conjunt, que CAMPMAJÓ era un veritable escriptor. Citarem només les diverses Revistes en les quals publicà els seus treballs. De la majoria n'era Redactor. Aquestes revistes són:

Acta O.R.L. Ibero-Americana, en la qual comença ben aviat a col.laborar.

Práctica Médico-Quirúrgica Internacional.

Anales de Medicina y Cirugía.

Anales del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo.

Revista Sant Pau.

Gimbernat.

Información Médico-Terapéutica.

Práctica Médica.

Archivos Españoles de Medicina Interna.

Suplemento.

Urgencias.

Apuntes de Medicina Deportiva.

Técnica Paramédica.

Medicina y Cirugía de Grado Medio (aquestes dues dedicades als A.T.S.).

Cahiers O.R.L. de Montpellier (a rel d'un Congrès on hi presentà una important comunicació, "Melanome malin de la base de la langue").

Col.laborà també en Revistes no mèdiques, com "Taula" o "Leguas", i treballs seus han sortit també editats en nombrosos llibres d'Actes de Congressos, simposis i reunions de Societats O.R.L. espanyola i catalana, congressos d'Història de la Medicina Catalana, i d'altres.

I hem deixat pel final el parlar de la Revista O.R.L. Dips, fundada i dirigida per ell durant molts anys, fins el 1986, en que ens deixà. La majoria dels Editorials de la Revista eren escrits per ell, encara que sortissin gairebé sempre sense signatura. I hi publicà, a més a més, nombroses comunicacions, com les incloses a la secció "Pàgines històriques" en la que escrigué sobre els mestres de l'O.R.L. desapareguts, i també sobre treballs relatius a noves medicacions, investigades i experimentades personalment, sobre problemes pràctics de l'especialitat, i especialment sobre el càncer, sobre noves tècniques d'exploració, etc.

Labor de divulgació. Periodisme científic.

Al costat d'això, una tasca que crida l'atenció per la seva extensió i importància fou la col.laboració en diaris locals, amb la divulgació d'aspectes mèdics, que posa a l'abast de tots els lectors.

Ja el 1954 publicà a "La Prensa" diversos articles, els primers dels quals, "Divagaciones en torno a un problema: el càncer", iniciava una llarga sèrie. Aparegueren esporàdicament articles també al "Diario de Barcelona", a partir de 1965, i a "Tele/exprés", però la seva veritable obra de divulgació la féu a través de "La Vanguardia". Hi començà a col.laborar el 1956 i no fou mai interrompuda. Pòstumament, "La Vanguardia" publicà el seu últim article escrit, en homenatge a la seva memòria.

Hem pogut aplegar -gràcies a que Antoni CAMPAJÓ era molt ordenat en totes les seves coses- 113 articles apareguts al llarg d'aquests anys. La seva col.laboració fou, doncs, contínua, fins a l'últim treball esmentat, "Biorritmos del sueño", publicat junt amb la seva necrològica.

La temàtica dels seus articles és molt variada, responent, efectivament, a una idea de divulgació. Dels 113 articles només n'hi ha 39 relatius a l'O.R.L. A la resta, 74, hi trobem tota una àmplia temàtica, que va des d'aspectes generals de la medicina a tractaments de temes d'higiene, de profilaxi, de cancerologia, de terapèutica, i de notes sobre diverses especialitats mèdiques: gerontologia, medicina aeroespacial, medicina de l'esport, etc. N'hi ha també diversos dedicats a la Història de la Medicina i a la resençió de Congressos, trobades, simposis.

La seva secció era ben coneguda i llegida pels lectors de "La Vanguardia", cosa que es traduïa en Cartes al Director referents a problemes exposats o inclús amb referències a altres diaris, com ho feu Josep Maria Espinàs a l'"Avui", en que es féu ressó de la seva secció divulgadora. Quedi com a anècdota demostrativa.

Finalment recolliré un fet que demostra el seu dinamisme en relació a tot el que tenia relació amb l'O.R.L. CAMPMAJÓ fou qui reedità una antiga tradició: la festa de Sant Blai, patró dels otorinolaringòlegs. Interessat en la tradició de les nostres terres, va fer reviure aquesta festa. Durant 27 anys fou Secretari i animador principal en congregar els seus companys especialistes a una festa de germanor. Organitzà, a més a més, els premis que concedia, amb aquest

motiu, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, dintre de la qual, la Societat Catalana d'O.R.L., en la que col.laborà CAMPMAJÓ sempre.

He intentat fins aquí, tant succintament com he pogut, de parlar de la persona i les obres d'Antoni CAMPMAJÓ, i vull acabar les meves paraules manifestant que crec fermament que la seva personalitat es realitzà en tots sentits, com a persona, des del punt de vista familiar i social, com a professional, dintre de la seva especialitat, i com a humanista. I acabaré amb unes paraules demostratives del seu pensament, escrites en ocasió de l'acte en honor al Dr. Cardenal, que se celebrà en el "seu Sant Pau":

"Potser caldria, de tant en tant, fer una parada en el camí i canviar el nostre semblant de "metges-robot", per esdevenir "metges-home".

"Un hospital no ha de ser solament un centre assistencial modèlic i docent, d'investigació, etc., sinó que mereix un marc d'humanitat, condensador d'actes entranyables, petits tal vegada, però grans en la intenció, amb l'objecte de convertir el centre de treball en un lloc en el qual puguin unir-se i imbricar-se tota la gamma d'aspectes mèdico-científics, i humans, i espirituals".

A N N E X

ARTICLES MÈDICS.

*"Acta O.R.L. Ibero-Americana"

- Sinusitis maxilar por cordal ectòpico. 1952, Nº 4.
La tradición popular en nuestra especialidad. 1952, Nº 6.
Cefaleas y neuralgias faciales por inclusión de piezas dentarias. 1953, Nº 5 (Amb el professor ROCA DE VIÑALS)
Sobre patología psicósomática en nuestra especialidad. 1955, Nº 4.
Atlas radiogràfico en O.R.L. (Col.lecció numerada).
Impresiones del Curso Internacional de Novedades en O.R.L. 1956, nº 3.
Geriatría O.R.L. 1958, Nº 1.
La O.R.L. barcelonesa en el pasado. 1958, Nº 3.
Estudio preoperatorio de la otosclerosis. 1965, Nº 6.
Symposium Internacional de Cancerología en O.R.L. 1966, Nº 2.
Las estenosis laríngeas en la operación supraglòtica de Alonso. 1967, Nº 1.
Criterios y resultados sobre la cordectomía. 1978, Nº 5.

**"Anales del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo"

- Aplicación clínica de prótesis acústicas. 1959, Nº 2.
Flemones del cuello. 1969, Nº 6.
Consideraciones sobre la traqueotomía. 1969, Nº 5.
Novedades en O.R.L. 1970, Nº 4.
O.R.L. general. 1971, Nº 2.
Aplicaciones sofrológicas en O.R.L. 1971, Nº 1.
Presencia histórica de la O.R.L. en nuestro Hospital, 1972 Nº 2.
Los estudios necrópsicos. 1973, Nº 5.
El Médico ante la muerte. 1973, Nº 1.
La enseñanza práctica de la Medicina. 1974, Nº 2.
Medicina y ética profesional. 1975, Nº 1.

**"Sant Pau"

- Origen de l'Otorinolaringologia a l'Hospital de Sant Pau. 1981, Nº 2.

***"GIMBERNAT"**

El Professor Ferran Casadesús i Castells. 1984, Vol. I.
Aportament novel·lístic del Dr. Suñé i Molist, Degà de
l'O.R.L. Catalana. 1985, Vol. III.

***"Actes del I Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana".**

Notes històriques sobre l'Otorinolaringologia catalana.
1970, Vol. III.

***"Práctica Médica"**

Los últimos avances en O.R.L. 1955, Nº 36.
La adenoiditis. 1956, Nº 47.
Estado actual del tratamiento de la sordera. 1963.
Nuevos avances en O.R.L. 1957, Nº 49.
Comentarios otorinolaringológicos. 1958, Nº 4.

***"Revista Suplemento"**

Parestesias faríngeas. 1970, Nº 146.
Los cuerpos extraños en O.R.L. 1971, Nº 152.
Nistagmografía. 1971, Nº 154.
Cirugía de la sordera. 1971. Nº 155.
Rinoplastia. 1971, Nº 159.
Los acúfenos. 1971, Nº 160.
La otitis del lactante. 1972, Nº 162.
Anginas hemáticas. 1972, Nº 164.
Algias faciales. 1972, Nº 165.
Nuevos criterios en torno a la adenoiditis. 1972, Nº 167.
Transtornos olfatorios. 1972. Nº 170.
Papilomatosis laríngea infantil. 1973, Nº 174.
Hipofisectomía por vía nasal. 1973, Nº 174.
Traumatismos de la membrana timpánica. 1973, Nº 178.

***"Urgencias"**

Traqueotomía. 1974.
El vértigo agudo de Urgencia. 1976, Nº 20.
El trauma craneal y su repercusión ótica. 1977, Nº 23.

***"Archivos Españoles de Medicina Interna"**

Nota histórica sobre el antiguo Hospital de la Santa Cruz
y de Santa Eulalia de Barcelona. 1975.

- *"O.R.L. Dips"
 - Proyección científico-histórica del Dr. Ricardo Botey Ducoing en la O.R.L. 1973, Nº 2.
 - Las rinitis alérgicas estacionales y su tratamiento con Cromoglicato Disódico. 1976.
 - Diagnóstico radiológico de los tumores malignos de la laringe. 1977, Nº 3.
 - Ensayo clínico de un nuevo mucolítico. Nota previa. 1977, Nº 5.
 - Cirugía radical del Cáncer laríngeo. 1978, Nº 1.
 - Estudio y experiencia con los gangliósidos en O.R.L. 1980, Nº 2.
 - El Professor Fernando Casadesús Castells. 1985, Nº 4.

- *"Apuntes de Medicina Deportiva"
 - Deporte y O.R.L. 1969, Nº 23.
 - Barotraumatismos óticos i sinusales. 1972, Nº 36.

- *"Archivos Médico-Biográficos"
 - Evolución histórica de la Medicina Interna a través de sus figuras: Afanes e inquietudes del Dr. Botey. 1973, Nº 193.
 - Viejos papeles del pasado: una curiosa disposición para las enfermas luéticas. 1972, Nº 188.

- *"Práctica Médico-Quirúrgica Internacional"
 - Estado actual del tratamiento de la sordera. 1963.

- *"Anales de Medicina y Cirugía"
 - Experimentación en clínica otorinolaringológica de un nuevo fármaco hemostático. 1967, Nº 203.

- *"Revista de Información Médico-Terapéutica"
 - El cáncer de laringe en la práctica diaria. 1957, Nº 7.

- **"Tauta"
 - Evocación barcelonesa de Ramón y Cajal. 1974, Nº 36.

- *"Colección ontológica de Sofrología Médica".
 - El Neti-Kriya en O.R.L. 1975.

*"Técnica Paramédica"

La Cofocirugía o tratamiento de la sordera. 1963.
Misiones para el A.T.S. 1970, Nº 78.

*"Medicina y Cirugía de grado medio"

El A.T.S. en Medicina Deportiva. 1971, Nº 94.

*"Leguas"

El embrujo de Cuenca. 1971, Nº 34.

Ullastret, poblado pre-romano del Ampurdán. 1972, Nº 42.

Fem constar, per últim, unes aportacions especials:

Melanome malin de la base de la langue. Publicat a "Cahiers O.R.L. de Montpellier, 1966, Nº 5.

Cordectomia por laringofisura. Publicat a "Actas del Symposium Internacional de Cancerología Faringo-laríngea".

El síndrome de Alport. Reunión de la Sociedad Española O.R.L. Madrid 1976.

El libro de la salud. Ed. Danae, 1970. (El capítol referent O.R.L. fou redactat per Antoni CAMPMAJÓ)

ARTICLES A "LA VANGUARDIA"

1956. Preámbulo a un Congreso (de Logopèdia i Foniatria) 2 setembre.
1957. En el cincuentenario del Hospital Clínic de Barcelona. 14 desembre. (Signa: Ex-interno del Hospital Clínic).
1968. La iligologia. El estudio de los vértigos. 17 març.
1969. Consideraciones después de un curso nacional de médicos sobre la Educación física y el deporte. 5 juny.
1971. La montaña y sus peligros. 14 octubre.
1972. Mononucleosis infecciosa.
1973. Síntesis médica general. 14 gener.
La Gerontología. 1 abril.
Importancia y simbolismo de la Historia Clínica. 27 maig.
Debida consideración al criterio médico. 23 setembre.
Alteraciones de la voz y la palabra. 14 octubre.
Barotraumatismos. Una patología del hombre moderno. 16 novembre.
Alergias respiratorias. 16 desembre.
1974. El tétanos.
Higiene. Debe ser profiláctica, nunca patógena. 20 gener.
Primeros auxilios en accidentes de tráfico. 10 febrer.
Avances. Tenedor eléctrico. Detector automático de contaminación del aire. Radiografía en color. Programas de televisión para sordos. 24 febrer.
La tartamudez, un problema complejo. 31 març.
Las llamadas otitis de piscina. 21 abril.
Aspectos de la lucha contra el cáncer (Secció Salut Pública) 9 juny.
El ruido: Un elemento perturbador de la salud. 15 setembre.

Parestesias faríngeas. Un cuadro clínico frecuente. 12 maig.

Consideraciones sobre medicina aeroespacial. 6 octubre.

Conceptos médico-higiénicos sobre el trabajo. 20 octubre.

Una virasis a tener en cuenta. La Gripe. 10 novembre.

Enfermedades por el frío. Las llamadas perniosis o sabañones. 24 novembre.

Investigación. Una barrera a ella. 8 desembre.

Un severo contratiempo para los estudios cancerológicos. 30 juny.

1975. Las parálisis de la laringe. 26 gener.

Traumatismos nasales en la infancia. 9 febrer.

La lucha contra la sordera. 23 febrer.

La visita a los enfermos. 9 març.

Las sinusitis y su problemática. 30 març.

Las superespecialidades en Medicina. 13 abril.

Medicina y deporte. 27 abril.

Sobre algunos accidentes en la infancia (cuerpos extraños deglutidos) 18 maig.

La palpitante historia de la Medicina (Sobre el II Congrès d'Història de la Medicina Catalana) 1 juny.

Las glándulas del organismo humano. 22 juny.

Medicina y música. 19 octubre.

Las rinitis químicas. 23 novembre.

La sordomudez. Nuevos conceptos. 21 desembre.

1976. Los bancos de órganos en Medicina. 18 gener.

La dentición infantil no es problema. 1 febrer.

Higiene. ¿Flores para los enfermos? Fuentes de contagio. Otras advertencias a tener en cuenta. 4 abril.

Los cuerpos extraños. 15 març.

Aspectos médicos de la tercera edad. 18 abril.

La navegación aérea y su repercusión en el organismo humano. 16 maig.

Las radiaciones solares y sus consecuencias. 6 juny.

La Balneoterapia hoy. 27 juny.

La mutación de la voz. 26 setembre.

Un pequeño problema habitual (el ronquido) 10 octubre.

- Advertencias generales sobre la automedicación. 31 octubre.
- La indiscriminada administración de antibióticos. 28 noviembre.
- Los exámenes médicos escolares. 12 diciembre.
1977. Analgesia. (sobre cefalalgias) 30 octubre.
- Pies ágiles y alados. 20 noviembre.
- Importancia de la dieta. 25 diciembre.
1978. Detección de sustancias cancerígenas. 15 gener.
- La Higiene. 12 febrer.
- XV Aniversario de la Agrupación de donantes voluntarios de sangre. 5 març.
- El curso normal de las enfermedades. 28 maig.
- Higiene de la natación. 30 abril.
- La problemática de los niños autistas. 11 juny.
- Las micosis y su problemática. 17 setembre.
- Agentes agresivos del espacio (aerodontalgia) 29 octubre.
- Epidemias del asfalto (socorrismo). 19 noviembre.
- La sanidad del Tercer Mundo. 3 diciembre.
- Sordera: ¿Nuevas técnicas? 17 diciembre.
- ¿Puede crear problemas el bilingüismo? 31 diciembre.
- El "stress" y su repercusión en la salud. 16 diciembre.
1979. Progreso en la investigación de la leucemia. 11 febrer.
- Litiasis o mal de piedra. 15 abril.
- Transtornos del olfato. 11 març.
- Procesos quirúrgicos. La microcirugía. 17 juny.
- Una afección benigna pero alarmante. la parálisis facial. 14 octubre.
- Frecuencia de las enfermedades alérgicas. 4 noviembre.
- Consideraciones en torno a la sordera. 2 diciembre.
1980. ¿Qué son los tofos? 6 gener.
- La impedanciometría. Una moderna exploración audiológica. 20 gener.
- Los injertos timpánicos. Una esperanza para la natación. 10 febrer.

- Progresos en la implantación de prótesis. 24 febrer.
 Comentarios en torno a un congreso (XI Congrés de Metges i Biòlegs de llengua catalana). 11 març.
 Agresiones a la voz humana. 6 abril.
 Interés de la medicina preventiva escolar. 4 maig.
 El doping estudiantil. 22 juny.
 ¿Por qué supura un oído? 5 octubre.
 Antígenos de transplante, su lazo común (sobre els premis Nobel) 11 octubre.
 La ausencia total o mutilación de la voz. 2 novembre.
1981. La depresión y su entorno. 25 de gener.
 Investigaciones sobre la isquemia (La O.M.S. y sus directrices). 25 octubre.
 Alteraciones de la audición en la edad escolar. 27 desembre.
1982. Fuentes de agresividad sonora. 18 abril.
 Problemática del sueño. 6 juny.
 Misterios del dolor. 14 novembre.
1984. ¿Sordera por incubadoras? 19 febrer.
 Un reto a la ciencia: la sordera del lactante. 15 abril.
 ¿Ocasiona la sordera un transtorno mental?
 Un problema constante: los acúfenos. 17 juny.
 El vértigo: un problema complejo. 9 setembre.
 Como hablar a los sordos. 11 novembre.
1985. Oídos artificiales. 13 gener.
 Afecciones de los nervios periféricos. 3 febrer.
 Extraño efecto del ruido ambiental. 24 febrer.
 Nuevo tratamiento de la tartamudez. 31 març.
 Curiosidades en torno al olfato. 21 abril.
 Aspectos históricos de la medicina (Sobre el IV Congrés d'Història de la Medicina Catalana). 12 maig.
 Deficiencias auditivas infantiles. 30 juny.
 Un nuevo avance en bioacústica. 22 setembre.
 Las alergias de la nariz. 5 novembre.
 El mal de mar: entidad en declive. 22 desembre.

1986. Vitamina A: necesaria para el oído. 5 gener.
Los riesgos que comportan las inmersiones submarinas.
9 febrer.
Dislexia: progresos en su tratamiento. 2 març.
Biorritmos del sueño. 25 maig (Amb la nota de "La Vanguardia": "La publicación de este último, póstumo artículo, queremos sea en homenaje a su memoria").

ARTICLES A "TELE/EXPRES"

1976. Infarto de miocardio y "stress". 29 desembre.
1977. La cancerología, hoy. 11 gener.
Comentarios sobre la sofrología. 26 gener.
La medicina preventiva. 9 febrer.
El insomnio. 22 febrer.
La respiración artificial en la asfixia. 9 març.
Si o no a la sacarina. 6 abril.
"Si no hi ha sang..." 31 maig.

ARTICLES A "DIARIO DE BARCELONA"

1965. Accidentes: Plaga de los tiempos actuales. 11 juliol.
1969. Alteraciones de la voz humana. 1 maig.

ARTICLES A "LA PRENSA"

1954. Divagaciones en torno a un problema: el cáncer. 7 juliol.

ENTREVISTA A "LA VANGUARDIA"

1965. San Blas y los médicos. Arturo LLOPIS. 31 gener.